

M-am uitat la Serpil și ea la mine și am zâmbit amândoi. „Scrie, Serpil“, am zis, „există două motive: primul, Pământul se învâрте în jurul Soarelui. Al doilea, axa Pământului este înclinată. Razele Soarelui cad pe Pământ în unghiuri diferite în decursul anului și de aceea variază și temperatura. Astfel se formează anotimpurile.“

„Știam“, a zis bunica.

„Dacă știi, de ce n-ai spus?“, a intervenit Serpil.

„Nu răspunsul, drăguța mea. Știam că toți prietenii lui Yasemin sunt deștepți. Asta spuneam.“

Am tușit deodată și am încercat să o corectez: „Eu nu sunt prietenul lui Yasemin, sunt fratele ei“.

„Ce contează, frate sau prieten, toți sunteți la fel.“

Și tot pălăvrăgind în trei, i-am terminat tema lui Serpil. Am discutat de ce, în ciuda faptului că anotimpurile se schimbă, zăpada de pe vârful munților nu se topește și de ce, în vreme ce la noi sunt patru anotimpuri, la poluri este doar un anotimp.

„La noi e ca la poli, a zis bunica. Sărăcia noastră nu se schimbă niciodată. Ce bine-ar fi fost ca bogații și săracii să schimbe locurile ca cele patru anotimpuri. N-ar fi fost rea o așa dreptate.“

Puteam vedea din vântul de toamnă care pătrundea prin golurile dintre geamuri că în curând vor avea mai multă nevoie de această dreptate. Ce aveau să facă odată cu frigul, zăpada și umezeala din Istanbul, care-ți pătrundea până la oase? Aveau să aprindă soba? Lui Serpil i se vedeau degetele prin ciorapii rupți. Bunica poate că-i împletea ciorapi, iar apoi poate că avea să-i împletească un pulover. Amândouă erau slabe. Degetele le erau osoase, iar fețele, palide. În afară de o salteluță pe care dormeau și două plăpumi cu care se înveleau, pe canapea nu mai era nimic. Se vedea că stau singure.

„Eu o să plec acum“, am spus.

Bunica m-a prins de braț.

„Nu se poate, încă nu ai băut ceai și nu ai mâncat nimic. Serpil, puiule, dacă ți-ai terminat tema, pune-ne niște ceai. Și adu-i ceva de mâncare lui nenea Yusuf.“

„Mai am o temă, bunica. Trebuie să învăț o poezie.“

„Ce poezie e?“

„Poezia «Patria Rai».“

„Rai? a râs bunica. Rai!“

M-am ridicat. „S-o lăsăm pe Serpil să-și termine tema, pun eu ceaiul“, am spus.

„Nu te osteni, fiule. Ai acolo pâine și măslina să mănânci pe lângă ceai.“

„Mulțumesc, sunt sătul, am stat la masă înainte să vin aici.“

Serpil a trecut lângă plăpumi și a deschis cartea ca să învețe poezia.

Am turnat ceaiul. Am pus zahăr și am amestecat.

Bunica și-a lăsat lucrul în poală și a luat paharul cu ceai fierbinte între palme.

„Am început să împlutesc când eram de vârsta lui Serpil“, a zis ea. „Pe atunci vedeam. Satul nostru era în celălalt capăt al lumii. Acolo aveam două anotimpuri. Verile munceam pe câmp, iar iernile împluteam. Credeam că toată viața mi-o voi petrece aproape de câmp, dar acum îmi câștig traiul vânzând ce pulovere împlutesc. Vecinii mă ajută, le zic despre mine cunoscuților. În unele zile cobor pe malul mării și le vând pe trotuar. Dar ce să faci cu banii de un pulover? Copilul are nevoie de mai mult.“

„Nu numai copilul, și dumneata.“

Bunica a pus paharul de ceai pe pervaz. S-a aplecat spre mine.

„Dacă te-ntreb ceva, o să știi răspunsul?“

„În legătură cu ce?“

„Cu Serpil.“

N-am înțeles ce voia să spună.

„E o întrebare simplă“, a zis. „Serpil e fata fiicei mele și sora soțului meu. Ți dai seama cum e cu puțință așa ceva?“

M-am gândit mai mult la faptul că întrebarea nu avea sens, decât la întrebarea propriu-zisă.

„Parcă-i o ghicitoare“, am spus.

„Îi puneam și lui Yasemin astfel de întrebări și îi dădeam timp de gândire până la următoarea întâlnire. Voiam să aibă încă un motiv să se întoarcă. Poți să găsești răspunsul la întrebarea asta?“

„Mă îndoiesc, pare încurcată.“

„Îmi pare bine, atunci. O să-ți las și ție un timp de gândire. Oriunde te-ai duce, ai grijă de tine și întoarce-te sănătos. Vreau răspunsul la ghicitoare.“

„Fiți pe pace, mă voi întoarce cu răspunsul“, am spus încercând să par vesel.

Bunica s-a rezemat pe spate. Și-a șters ochii cu vârful degetelor.

„Știi, Yusuf, mi-e dor de visele de dinainte să-mi pierd vederea. Când mă uitam la tinerele de la nunțile sătești, aveam impresia că sunt oreade. Aveau gât lung, piept gol, iar în suflarea lor se zbăteau păsărele. Visam că atunci când voi fi mare voi semăna cu acele fete și că voi lumina oglinzile, dar viața mi s-a schimbat total încă înainte să ajung fetișcană. Într-un an, în sat toată vara a bătut un vânt cu miros de mușcături și culturile s-au stricat. Ciobanii au dat de căprioare înecate în râu, de lupi morți căzuți în prăpastie. Chiar și vulturii cu aripi largi care zburau ca sultanii înaltului au căzut la pământ unul câte unul. Boala care i-a lăsat fără vedere a trecut apoi la copii. Mulți prieteni de-ai mei s-au plâns de dureri de ochi, după care și-au dat duhul peste noapte. Au venit bocitoarele și și-au început jeluitorul. Eu am fost norocoasă, mi-am pierdut vederea, dar am rămas în viață. Am plâns mult, bocitoarele au bocit și mai mult. Au spus că satul fusese blestemat pentru că puseserăm capcane puilor de căprioară și împușcaserăm puii de lup. Știi povestea aia, Yusuf? Era odată un oraș în care trăiau oameni orbi, unde toți se nașteau orbi. Într-o zi un copil și-a recăpătat vederea și a început să vadă în jur. Sătenii s-au speriat grozav de acea boală și, de teamă să nu se ia și să se întindă la toți micuții, l-au omorât pe copil. I-au ars cadavrul. Mă gândesc la Istanbul. Ce merită un oraș cu păcate atât de mari? Ce fel

de blestem a atras asupra lui? Ori a și fost lovit, iar noi trăim acum urmările? Aici e linșat oricine deschide ochii. Voi visați, băietee, vă vor linșa și pe voi“, a zis bunica. Apoi a încetinit și a vorbit șoptit, de parcă urma să adoarmă. A murmurat ca pentru ea: „O vor linșa pe Yasemin cu gâtul lung, cu pieptul gol și căreia păsările i se zbăteau în suflare“.

M-am uitat afară. De pe fereastră se putea vedea intrarea în curtea casei noastre. Era posibil să urmărești de aici cine intră și cine iese. Dar cine să facă asta, bunica nevăzătoare? Afară se întunecase, Yasemin nu venise, iar după ora asta nici că avea să mai vină.

În depărtare se auzeau sirenele vapoarelor și sunetele pescărușilor. Stelele curgeau peste oraș ca un nor de praf venit de la răsărit. Cerul părea ud, ca acoperit de apă. Poate că dincolo de orizont erau și mai multe stele, dar așteptau fiindcă pe boltă nu mai rămăsese loc. Cerul era nemărginit și perfect organizat, încât să poată încăpea într-un clopot de sticlă. Era greu de zis unde se terminau stelele și unde începeau luminile orașului.

Bunica s-a aplecat și mi-a prins mâna. Mi-a pus în pumn o bucată de hârtie împăturită.

Am deschis hârtia curios și am citit ce scria: „Casa e urmărită... punctul gri... mâine... 15... ps: uită de cercei...“

Cerceii?

Bunica a dus mâinile la piept și a scos din sân un cercel. Era perechea cercelului de chihlimbar.

„A venit Yasemin?“, am întrebat entuziasmat.

„Sunt oarbă, n-aș putea să zic“, mi-a răspuns enigmatic. „Există o alee prin care se iese în spate. Serpil îți va arăta. Poți să ieși fără să fii văzut de nimeni.“

Am citit din nou biletul din mână. Aveam metodele noastre de a fi precauți. Ne numeam locurile de întâlnire prin diverse culori. Punctul gri era stația de autobuz din fața Bibliotecii Universității din Istanbul. Iar întâlnirile aveau loc cu o oră înainte de cea stabilită, deci urma să ne vedem la 14. Yasemin

îmi trimisese cerceul împreună cu mesajul să mă asigur că biletul venea din partea ei. Avertismentul „Uită de cercei!“ era limpede ca un cui înfipt în perete. Nu trebuia să las urme, nu trebuia să port asupra mea lucruri care au vreo legătură cu alți oameni.

Am sărutat mâna bunicii.

„Avem acasă mușcate, dacă vă las cheia, puteți să le udați din când în când?“, am întrebat.

„Nici o grijă, băiete, avem cheia voastră“, a zis bunica. Și-a luat lucrul în mână, și-a înfășurat firul pe deget și a început din nou să împletească, andrelele ridicându-se și coborând ca aripile unei păsări. Când ieșeam, m-a strigat. „Nu uita de întrebarea pe care ți-am pus-o, aștept răspunsul!“

Îndată ce am ieșit afară am simțit în obraji vântul tăios. Mi-am înfășurat bine fularul în jurul gâtului. M-am aprofundat în întuneric urmând-o pe Serpil. Mergeam pe aleea șerpuită, care pe alocuri se bifurca. Peste tot era plin de tufe. Era cu neputință ca cineva care nu știe locul să nu se rătăcească. Părea un labirint secret. Lumina era din ce în ce mai puțină, iar lătratul câinilor de jos se depărta. În capătul pantei și dincolo de tufe, am dat într-o grădină cu legume și ne-am oprit; de-acolo aveam să continui drumul singur.

Am scos ce bani aveam în buzunar și i-am dat jumătate lui Serpil. I-am spus să învețe mult și să aibă grijă de bunica ei. M-am aplecat și am sărutat-o pe creștet. Atunci mi-am dat seama că figura ei se potrivea cu cerceii de chihlimbar și că ochii îi radiau. Era pură, slăbuță și fermecătoare. Semăna cu oreadele. Doar chihlimbarul galben îi mai lipsea. I-am dat pe spate cozile împletite și i-am ridicat bărbia. I-am prins un cercei de chihlimbar într-o ureche, și celălalt în cealaltă ureche. „De-acum sunt ai tăi“, i-am spus.

A clipit neîncrezătoare și și-a dus mâna la față. A atins cerceii care atârnavă ca două picături de apă. Pe chip i se așternuse cea mai frumoasă expresie din lume. Dacă o lăsam, avea să-i crească aripi și să zboare spre cerul plin de stele.

Am intrat în grădina cu legume și am început să merg încet-încet, când mi-a venit în minte un vers auzit la Yasemin. „Om liber! Tu vei iubi întotdeauna marea.“

În timpul ăsta, cineva m-a strigat pe numele adevărat. M-am oprit în întuneric și am privit în jur. Nu înțelegeam de unde venea vocea. Inima îmi bătea cu putere. Sudoare rece mi se prelingea pe gât în jos. Când am auzit încă o dată aceeași voce, mi-am întredeschis ochii.

— Demirtay, a zis Doctorul, vorbești în somn.

— Am adormit, am spus uitându-mă la pereții întunecați ai celulei.

Îmi făcea bine să dorm și să mă cufund în gânduri. Visam că ies de aici și mă întorceam la viața mea de dinainte să fiu prins. Apoi însă întotdeauna era groaznic. Când deschideam iar ochii în celulă, mă copleșeau părerile de rău și disperarea. În față vedeam un perete de culoarea puroiului. Mă învovăteam că mă lăsasem prins, că n-am putut fugi mai repede. Îmi mai doream o șansă. O șansă care să-mi schimbe viața din temelii, îmi spuneam. Apoi mă zvârcoleam de durerea rănilor ce-mi acopereau trupul.

— Unchiule Küheylan, am spus, să-ți zic o ghicitoare?

— Ce, ori vrei să mi-o plătești și să mă testezi după ghicitoarea mea de ieri?

— Ghicitoarea mea e mai grea. Ascultă: o fetiță stă cu o femeie. O întreb dacă e nepoata ei și ea îmi răspunde așa: Este fata fiicei mele și sora soțului meu. Îți dai seama cum e puțință așa ceva?

— Ai visat ghicitoarea asta?

— Nu.

Nu i-am pomenit de bunica și de Serpil.

— Fata fiicei mele și sora soțului meu, a repetat pentru sine Unchiul Küheylan. Bună întrebare. Lasă-mă să mă gândesc puțin să văd dacă pot găsi răspunsul.

Unchiul Küheylan și Doctorul pe de o parte se gândeau la ghicitoarea mea, iar pe de alta se întrebau de ce nu a fost